

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förvaltningen av Södertälje kanal m. m.; given Stockholms slott den 9 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1945.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö, fråga om överförande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning av Södertälje kanal samt om kanalverkets upptagande till redovisning å en särskild kapitalfond m. m. Departementschefen anför därvid.

Frågans tidigare behandling.

Vid anmälan av propositionen 1939:240 angående omorganisation av vattenfallsstyrelsen m. m. förordade föredragande departementschefen, att förvaltningen av Södertälje kanal skulle överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Då riksdagen ej fann anledning till erinran häremot (skrivelse nr 313), uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 2 juni 1939 åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i samarbete med vattenfallssty-

relsen utarbета och i samband med anslagsäskanden, avseende budgetåret 1940/41, till Kungl. Maj:ts inkomma med förslag till åtgärder för överförande av kanalens förvaltning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Beträffande redovisningen av det i kanalen investerade kapitalet samt de med kanalens drift sammanhängande utgifterna och inkomsterna skulle därvid samråd äga rum med riksräkenskapsverket.

I skrivelse den 15 november 1939 anmälde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att styrelsen i ärendet inlett samarbete med såväl vattenfallsstyrelsen som riksräkenskapsverket samt att ämbetsverken utgått från att överflyttningen av förvaltningen av Södertälje kanal borde äga rum den 1 juli 1940. Beträffande de åtgärder, som erfordrades i anledning av kanalförvaltningens överflyttning, påginge utredningar, som redan givit vid handen, att Södertälje kanal i och med förvaltningens överförande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen borde upptagas till redovisning å en för ändamålet inrättad kapitalfond, å vilken samtliga inkomster och utgifter för kanalen borde redovisas.

Sedermera framlade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen i gemensam skrivelse den 5 mars 1940 förslag beträffande sådana åtgärder, som borde vidtagas för förvaltningens överflyttande samt för inrättande av den ifrågasatta kapitalfonden. För de förslag, som i detta hänseende härvid och senare framlagts av ämbetsverken, kommer jag i det följande att i huvudsak lämna redogörelse.

Något förslag i ämnet blev emellertid icke förelagt 1940 års riksdag. Anledningen härtill var närmast, att frågan om kanalens överförande i det inträdda krisläget ansågs icke omedelbart böra lösas. Vid detta ståndpunkts-tagande togs hänsyn bland annat till den inverkan på kanalens ekonomi, som föranletts av krisförhållandena, och till därav följande osäkerhet vid bedömningen av kanalens ställning i redovisningshänseende.

I utlåtande den 25 augusti 1941 framhöll riksräkenskapsverket, att spørgsmålet kommit i annat läge dels genom att den då aktuella frågan om vägväsendets förstatligande förutsatte en omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dels med hänsyn till att frågan om redovisning av inkomster och utgifter för den nya kanalen vid Falsterbo borde upptagas till prövning. Riksräkenskapsverket ifrågasatte, att den i princip beslutade överflyttningen av Södertälje kanals förvaltning skulle genomföras i samband med den planerade omorganisationen av styrelsen.

Beträffande omfattningen av redovisningen å den föreslagna kapitalfonden förordade riksräkenskapsverket i nyssnämnda utlåtande, att densamma borde avse, förutom Södertälje kanal, även Falsterbokanalerna och den hittills över en diversemedelstitel redovisade Väddö kanal.

I utlåtande den 2 oktober 1942 tillstyrkte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen riksräkenskapsverkets förslag till utökning av fondredovisningen. Styrelsen framhöll emellertid, att förutom de av riksräkenskapsverket nämnda farlederna jämväl Sotenkanalen och Åkers kanal samt den då under utförande varande s. k. norra farleden till Uddevalla borde medtagas i redovisningen. Styrelsen ifrågasatte vidare, om icke redovisningen även borde omfatta sta-

tens fiskehamnar, vilka också förvaltades av styrelsen, då ett sammanförande av dessa i redovisningsavseende tvivelsutan skulle medföra påtagliga fördelar, icke minst i vad avsåge möjligheten att överblicka och bedöma de olika hamnarnas betydelse och behov.

I ett därefter följande utlåtande i ämnet den 5 december 1942 uttalade riksräkenskapsverket, hurusom ämbetsverket i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansåge lämpligt, att de av styrelsen angivna trafikanläggningarna, i den mån de vore av beskaffenhet att bära redovisas bland statens kapitaltillgångar, hänfördes till en och samma fond. Till frågan, huruvida andra farleder än kanaler i egentlig mening samt statens fiskehamnar borde upptagas till redovisning å en statlig kapitalfond, kunde riksräkenskapsverket emellertid icke taga ståndpunkt utan tillgång till en fullständig utredning rörande ifrågasatt anläggningars kapitalvärden samt inkomster och utgifter.

Sedan ytterligare utredning i ärendet verkstälts, har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, efter samråd med *riksräkenskapsverket*, i utlåtande den 26 juni 1944 framlagt ett utformat förslag i ämnet, om vilket enighet vunnits mellan ämbetsverken.

Häröver har *vattenfallsstyrelsen* den 31 augusti 1944 avgivit utlåtande och därvid anslutit sig till det föreliggande förslaget, såvitt angår Södertälje kanal.

Nu föreliggande förslag.

Det av ämbetsverken framlagda förslaget innebär, att endast kanaler i egentlig mening skulle upptagas till redovisning å den föreslagna fonden. Övriga farleder skulle sålunda, trots att betydande belopp nedlagts på deras uppmuddring m. m., lämnas utanför redovisningen. Detsamma skulle gälla statens fiskehamnar. Till redovisning å kapitalfonden skulle alltså upptagas Södertälje kanal, Falsterbokanal, Väddö kanal och Åkers kanal.

I förevarande utlåtande den 26 juni 1944 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framlagt förslag beträffande de bokföringsvärden, med vilka Falsterbokanal, Väddö kanal och Åkers kanal borde upptagas till redovisning å den ifrågasatta kapitalfonden.

Styrelsen har vidare ingått på ett bedömande av frågan, om fonden under angivna förutsättningar för redovisningens omfattning borde konstrueras såsom överskottsfond eller underskottsfond. Härvid har styrelsen framhållit, att ett sådant bedömande med hänsyn till att det måste grundas på åtskilliga osäkra faktorer vore att anse såsom synnerligen vanskligt. Styrelsens framställning i denna del innehåller i huvudsak följande.

Södertälje kanal hade under åren före nuvarande kristid uppvisat en obruten kedja av överskott. År 1939 hade kanalen lämnat ett överskott av drygt 60 000 kronor. Under åren 1940—1943 hade emellertid kanalrörelsen gått med förlust. För år 1943 uppginge underskottet till i runt tal 30 000 kronor. *Falsterbokanal* måste under alla förhållanden utvisa underskott, eftersom inga kanalavgifter uppbares vid densamma. För innevarande budgetår beräknades underskottet till 60 000 kronor. Förvaltningen av *Åkers kanal*

hade utan ersättning överlåtits på ett för ändamålet bildat bolag. Denna kanal berörde därför icke inkomst- och utgiftsredovisningen å fonden. Vid *Väddö kanal* hade rörelsen under de senaste åren utvisat såväl överskott som underskott utan någon egentlig regelmässighet. Om verksamheten komme att lämna överskott eller utvisa underskott, vore med den relativt blygsamma omfattning, som rörelsen här hade, närmast beroende på behovet av reparationer och underhåll. Det driftresultat, som kanalrörelsen komme att uppvisa, borde emellertid icke normalt i väsentlig grad kunna påverka utfallet av inkomst- och utgiftsstaten för här berörda kanaler.

Vid här angivna förhållanden syntes utfallet av inkomst- och utgiftsstaten vara beroende på relationen mellan det förväntade överskottet å Södertälje kanal och det beräknade underskottet å Falsterbokanalen. Om det förut-sattes, att förkrigsperiodens överskottsutveckling för Södertälje kanal kunde anses såsom normgivande, då det gällde att bedöma storleken av kanalverkets avkastning under normala förhållanden, kunde överskottet å Södertälje kanal sannolikt väntas uppväga underskottet å Falsterbokanalen. Enligt denna be-räkning borde, så snart normala förhållanden åter inträdde, fonden regel-mässigt komma att lämna överskott, även om detta i och för sig bleve obetyd-ligt. Överskottet borde tillföras den å riksstatens inkomstsida uppförda in-komsttiteln Diverse kapitalfonder. Om underskott komme att uppstå under den första tiden efter fondens tillkomst, borde detta få täckas från nyssnämnda inkomsttitel.

I förberörda utlåtanden och i ett yttrande, som i anledning av remiss av-givits den 22 november 1943 av riksräkenskapsverket, samt i särskild skri-velse angående inkomst- och utgiftsstat för nästkommande budgetår för den till inrättande föreslagna kapitalfonden, som den 23 oktober 1944 avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vattenfallsstyrelsen och riksräkenskapsverket, hava de nämnda tre ämbetsverken föreslagit erforder-liga åtgärder beträffande överförande av förvaltningen av Södertälje kanal till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt be-träffande inrättandet av ifrågavarande kapitalfond. Då jag av skäl, som i det följande angivas, ansett mig för närvarande böra framlägga förslag allenast om överflyttning av förvaltningen av Södertälje kanal och härav föranledda redovisningsåtgärder, kommer jag här endast att redogöra för ämbetsverkens förslag i detta avseende. I vad angår de av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt riksräkenskapsverket framlagda detaljförslagen beträffande redovisning av övriga här åsyftade kanaler tillåter jag mig hänvisa till handlingarna i ärendet.

Ämbetsverkens förslag till åtgärder för överförandet av kanalförvaltningen m. m. beträffande Södertälje kanal innebära i huvudsak följande.

Förvaltningen av kanalen skulle den 1 juli 1945 överföras från vattenfalls-styrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. För redovisningen av de kapitalvärden, som kanalen representerar och som nu äro bokförda å statens vattenfallsverks fond, skulle samtidigt härmed en särskild kapitalfond in-rättas. Åt riksräkenskapsverket borde uppdragas att, sedan bokslut upp-rättats för kanalverket för första halvåret 1945, i samråd med väg- och vatten-

byggnadsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen avgiva förslag till erforderliga föreskrifter rörande de bokföringsåtgärder, som påkallas i anledning av kanalens överförande. I samband med överförandet av ifrågavarande kapitalvärden, vilket likaledes borde äga rum per den 1 juli 1945, borde sådana mark- och byggnadsvärden för bostadshus m. m., som motsvara självständiga, från den egentliga kanalaneläggningen skilda fastigheter och som nu i redovisningen å statens vattenfallsverks fond ingå i värdet för kanalaneläggningen, utbrytas för ernående av en mera rättvisande tillgångsredovisning. För Södertälje kanal eventuellt kvarstående underskott borde, innan överföringen ägde rum, i vederbörlig ordning täckas av vattenfallsstyrelsen.

I fråga om inkomst- och utgiftsstaten för kanalverket borde från och med budgetåret 1945/46 en del ändringar genomföras. Vattenfallsstyrelsens kostnader för förvaltningen av kanalen, vilka för år 1943 uppgått till 10 000 kronor, hava enligt hittills tillämpad ordning utgått av kanalverkets driftmedel. Från och med budgetåret 1945/46 borde centralförvaltningens, d. v. s. väg- och vattenbyggnadsstyrelsens, egna kostnader för förvaltningen av kanalen i enlighet med nu tillämpade budgettekniska principer bestridas från styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Nu ifrågavarande post å kanalverkets stat borde därför utgå. Av liknande skäl borde icke heller kostnaderna för pensionering av kanalverkets befattningshavare, vilka för år 1943 belöpt sig till i runt tal 27 000 kronor, belasta kanalverkets inkomst- och utgiftsstat. Nyssnämnda kostnader borde i stället utgå från vederbörliga anslag under pensionsväsendets huvudtitel. Nu angivna ordning för pensionernas bestridande borde emellertid endast tillämpas beträffande sådana befattningshavare, vilka pensionerades efter överförandet av kanalförvaltningen den 1 juli 1945. Pensioner till befattningshavare, vilka avgått med pension före denna tidpunkt, borde allt framgent bekostas av vattenfallsverkets medel. Den å kanalverkets stat för år 1943 uppförda inkomstposten för ränteavkastningen å i riksgäldskontoret deponerade förnyelsefondsmedel borde även utgå, eftersom medlen i enlighet med riktlinjerna för den beslutade omläggningen av kapitalbudgeten skulle disponeras för kapitalåterbetalning. Ifrågavarande inkomster hade för år 1943 uppgått till i runt tal 34 000 kronor. Såsom av de meddelade jämförelsetalen framginge, komme utfallet av inkomst- och utgiftsstaten icke att i väsentlig grad påverkas av de nämnda posternas bortfallande. Medelsbehovet för ersättnings- och förnyelsearbeten, vilket för budgetåret 1945/46 beräknats till 30 000 kronor, hade enligt hittillsvarande ordning tillgodosetts genom anvisande av investeringsanslag. Då de arbeten, som avsåges komma till utförande med anlåtande av nämnda medel, vore av ringa omfattning och endast i obetydlig mån kunde anses öka de befintliga anläggningarnas värde samt gränsen mellan kostnaderna härför och underhållskostnader vore synnerligen flytande och svårbestämd, borde det härför avsedda beloppet sammanföras med den för underhållskostnader avsedda posten, för budgetåret 1945/46 beräknad till 82 000 kronor. Härigenom kunde ej minst i redovisningsavseende en förenkling ernås. För mera omfattande ersättnings- och förnyelsearbeten åter borde kapitalinvesteringsanslag

i vanlig ordning anvisas. För detta ändamål erfordrades emellertid ingen medelsanvisning för nästkommande budgetår. Den nuvarande årliga avsättningen till värdeminskningskonto, vilken utgjordes av en procentuell del och en ränteformig del, borde ersättas med en konstant avsättning, så beräknad att anläggningskostnaderna för kanalen komme att vara i sin helhet avskrivna vid utgången av femtionde året efter det, varunder kanalen hade färdigställts.

I anslutning till vad sålunda framhållits borde inkomst- och utgiftsstaten för Södertälje kanalverk endast upptaga inkomstposter för kanalavgifter, hyres- och arrendeinkomster samt diverse inkomster ävensom utgiftsposter för kanalverkets förvaltningskostnader — vilka på gängse sätt borde uppdelas på underposter för olika slag av avlöningskostnader och omkostnader — för underhållskostnader m. m. samt för avsättning till värdeminskningskonto.

Enligt av styrelsen framlagda beräkningar skulle inkomst- och utgiftsstaten för Södertälje kanalverk för budgetåret 1945/46 erhålla följande utseende.

<i>Inkomster.</i>	
<i>Kanalavgifter</i>	230 000
<i>Hyres- och arrendeinkomster</i>	33 000
<i>Diverse inkomster</i>	3 000
	Summa inkomster kronor 266 000

<i>Utgifter.</i>	
<i>Förvaltningskostnader:</i>	
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	64 500
Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	16 000
Rörligt tillägg och kristillägg, <i>förslagsvis</i>	25 300
Bartillägg, <i>förslagsvis</i>	700
Sjukvård, <i>förslagsvis</i>	1 500
Expenser	3 000
	Säger för förvaltningskostnader 111 000

<i>Underhållskostnader m. m.</i>	112 000
<i>Avsättning till värdeminskningskonto, förslagsvis</i>	109 000
	Summa utgifter kronor 332 000

Staten skulle sålunda för detta budgetår komma att utvisa underskott med 66 000 kronor.

Överförandet av förvaltningen av Södertälje kanal till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen borde även medföra, att särskild personalförteckning fastställdes för kanalverket. I anslutning härtill borde de för statens vattenfallsverk gällande personalförteckningarna i motsvarande mån ändras. Vidare borde de ordinarie befattningarna vid kanalverket intagas i tjänsteförteckningen till civila avlöningsreglementet och i åldersförteckningen till allmänna tjänstepensionsreglementet under rubriken allmänna civilförvaltningen.

I fråga om kanalverkets personal påkallades i anledning av förvaltningens överförande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ingen utökning eller ändring i lönehänseende. Vattenfallsstyrelsen hade visserligen tidigare i annat

sammanhang hemställt, att befattningen som kanalinspektör vid Södertälje kanalverk, för närvarande placerad i lönegraden A 21, skulle uppflyttas till lönegraden A 22, men med denna frågas avgörande borde anstå, intill dess väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit möjlighet att bedöma arten av de arbetsuppgifter, som åvilade denne befattningshavare. Personalförteckningen borde därför erhålla följande utseende.

Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad
1 kanalinspektör		A 21
1 bokhållare		A 17
1 förste kontorist		A 10
1 förste reparatör		A 10
1 slussmästare		A 10
1 kontorist		A 8
2 maskinister		A 8
1 reparatör		A 8
1 reparatör		A 7
5 vakter		A 5

Vid kanalverket finnes vidare anställda viss icke-ordinarie tjänstemannapersonal, nämligen 2 kontorister i lönegraden Eo 8 och 3 vakter i lönegraden Eo 5, samt underhållsarbetare, vilka avlönades enligt kollektivavtal. Kostnaderna för avlönande av underhållsarbetarna utginge av medel, anvisade till kanalens underhåll.

För kanalverket gällande reglemente borde vidare givas den ändrade lydelse, som betingades av kanalförvaltningens överförande.

Vid beräkningen av underhållskostnaderna hade förutsatts, att endast normalt underhåll komme att erfordras under budgetåret 1945/46. Skulle oförutsedda underhålls- eller iståndsättningsarbeten visa sig nödvändiga, kunde underhållsmedlen icke tillgripas härför. Ett investeringsanslag borde därför anvisas för täckande av kostnader, som uppkomme till följd av skador å kanalaneläggningarna. Det vore vanskligt att utan stöd av närmare erfarenhet angiva det härför erforderliga beloppet, men med hänsyn till att enligt vedertagen princip endast smärre skador ansåges böra regleras på nu angivet sätt, borde anslaget försöksvis kunna beräknas till 30 000 kronor.

Fondens investeringsstat för budgetåret 1945/46 borde, under förutsättning att nyssnämnda skaderegleringsanslag skulle i sin helhet avskrivas, å inkomstsidan upptaga en post för avskrivningsmedel från riksstaten, beräknad till 30 000 kronor. Avskrivningsmedel inom fonden hade, på sätt av det föregående framginge, beräknats till 109 000 kronor. Inkomstposten Övriga kapitalmedel åter borde, då det icke för närvarande kunde bedömas, vilka inkomster som kunde komma att tillföras densamma, uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor. Då nu nämnda inkomstposter sammanlagt uppginge till 139 100 kronor och investeringsanslaget angivits till 30 000 kronor, syntes å kapitalbudgeten för fondens del böra beräknas en kapitalåterbetalning å 109 100 kronor.

I anslutning till här berörda redovisningsfrågor har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt förenämnda utlåtande den 26 juni 1944 framlagt förslag om förenkling av redovisningssystemet för de av styrelsen förvaltade statliga fiskehamnarna, innebärande bland annat indragande till statsverket av de s. k. hamnkassorna. Samtidigt har styrelsen föreslagit indragande av Väddö kanalkassa och Albrektsunds kanals underhållsfond. Styrelsen anför härom följande.

Inkomsterna och utgifterna för Väddö kanal redovisas över en särskild diversemedelstitel, benämnd *Väddö kanalkassa*, vilken synes hava uppstått genom fondering av å rörelsen uppkomna överskott. Därest nu föreslagna redovisning av kanalernas inkomster och utgifter genomföres, synes Väddö kanalkassa, vilken vid utgången av budgetåret 1942/43 utvisade en behållning av 5 156 kronor 90 öre, böra indragas till statsverket och över inkomsttiteln Diverse inkomster tillföras statsregleringen för budgetåret 1945/46.

I samband härmed vill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslå, att även de för de olika fiskehamnarna upplagda diversemedelstitlarna, de s. k. *hamnkassorna*, vilka tillkommit på samma sätt som Väddö kanalkassa, indragas till statsverket och att fiskehamnarnas samtliga inkomster och utgifter efter ingången av budgetåret 1945/46 redovisas under anslaget till underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Det nuvarande redovisningssystemet kan nämligen icke betraktas såsom rationellt och försvårar löpande överblick över inkomsterna och utgifterna vid fiskehamnarna. Inkomsterna för hamnarna tillföras för närvarande hamnkassorna. Utgifterna bestridas med hamnkassornas medel, så länge dessa därtill lämna tillgång; är detta icke fallet, avföras underskotten å förenämnda riksstatsanslag. En så anordnad redovisning är givetvis onödigt komplicerad.

I styrelsens räkenskaper redovisas tillika en diversemedelstitel, benämnd *Albrektsunds kanals underhållsfond*. Vid styrelsens övertagande av underhållet av ifrågavarande farled ställdes för farledens underhåll tidigare avsatta medel, belöpande sig till 14 599 kronor 46 öre, till styrelsens disposition. Genom beslut den 16 september 1933 ställde Kungl. Maj:t ett belopp av 44 000 kronor från det för budgetåret 1933/34 anvisade anslaget till statliga beredskapsarbeten (Ufk. IV. 7) till styrelsens förfogande för upprepning av farleden. Då statsverket sålunda i särskild ordning bestritt utgifter till belopp, som vida överstiger storleken av de överlämnade medlen, och i fortsättningen får helt svara för kanalens underhåll, synas skäl föreligga att indraga även nu omhandlade fond.

Departements-
chefen.

Enligt vad 1939 års lagtima riksdag vid behandling av frågan om vattenfallsstyrelsens omorganisation i princip beslutat, skall förvaltningen av Södertälje kanal överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. De av överflyttningen berörda ämbetsverken hava nu i samråd med riksräkenskapsverket föreslagit, att denna förvaltningsöverlåtelse skulle äga rum den 1 juli 1945. Därvid skulle en ny, under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning stående kapitalfond inrättas för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal, vilka nu äro bokförda å statens vattenfallsverks fond. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och riksräkenskapsverket hava vidare föreslagit, att redovisningen å nämnda fond skulle utökas till att omfatta jämväl Falsterbokanal, Väddö kanal och Åkers kanal. Av dessa farleder förvaltas Falsterbokanal och Väddö kanal direkt av väg- och

vattenbyggnadsstyrelsen, medan förvaltningen av Åkers kanal utan ändring av statsverkets äganderätt till kanalaneläggningarna överlätits på ett för ändamålet bildat bolag.

När det gäller att taga ståndpunkt till frågan om en sådan utökning av den i princip beslutade redovisningen å en särskild kanalfond, må erinras om att den ojämförligt största och i trafikhänseende mest betydelsefulla av de till redovisning ifrågasatta ytterligare kanalerna, nämligen Falsterbokanalerna, anlagts under det pågående kriget för tillgodoseende av de särskilda krav, som på grund av krigsförhållandena uppstått för handelssjöfartens vidkommande. Det är för närvarande icke möjligt att bedöma, om eller i vilken utsträckning kanalen kan komma att utnyttjas av sjöfarten under fredsförhållanden, ett spörsmål som är avhängigt bland annat av den taxepolitik, vilken kan komma att föras. Jag anser mig därför icke nu kunna taga ståndpunkt till frågan om Falsterbokanalens ställning i redovisningshänseende. Vid sådant förhållande synas tillräckliga skäl ej föreligga att nu upptaga vare sig Väddö eller Åkers kanaler till redovisning å kapitalfonden. Frågan om kapitalredovisning beträffande nu nämnda farleder torde framdeles få upptagas till förnyat övervägande, därest anledning därtill skulle förekomma.

Den i princip beslutade överflyttningen av Södertälje kanal till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning bör däremot nu bringas i verkställighet. Jag vill i detta avseende — bland annat under hänsynstagande till att den i samband med vattenfallsstyrelsens omorganisation till övergångsstat överförde chefen för styrelsens förutvarande kanal- och fastighetsbyrå torde komma att avgå ur tjänst före utgången av nästkommande budgetår — förorda, att överflyttningen kommer till stånd vid den av ämbetsverken föreslagna tidpunkten eller den 1 juli 1945. För detta ändamål bör i enlighet med ämbetsverkens förslag inrättas en kapitalfond för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal. Fonden torde lämpligen kunna benämnas Fonden för Södertälje kanalverk. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag, som avges i samråd mellan de av ärendet berörda myndigheterna och riksräkenskapsverket, utfärda de närmare bokföringsföreskrifter, vilka erfordras i anledning av överförandet av ifrågavarande kapitalvärden.

Inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde ärenden angående kanalförvaltningen, i avbidan på slutligt ståndpunktstagande till frågan om styrelsens organisation, böra handläggas å hamnbyrån.

Av den föregående redogörelsen framgår, att det torde kunna förutsättas, att rörelsen vid Södertälje kanal kommer att lämna överskott, så snart krisförhållandenas inverkan på kanalens ekonomi övervunnits. Fonden för Södertälje kanalverk torde därför normalt sett få karaktären av en överskottsfond. Överskottet bör tillföras den å riksstatens inkomstsida uppförda inkomsttiteln Diverse kapitalfonder, varifrån också det underskott, som sannolikt kan väntas uppstå under den första tiden efter fondens tillkomst, bör täckas. Det läser ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa inkomst- och utgiftsstat för fonden.

Vad angår frågan om avgränsningen av de utgifter, vilka böra upptagas å

fondens stat, anser jag i likhet med ämbetsverken, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens egna kostnader för förvaltningen av kanalen i enlighet med nu tillämpade budgetprinciper böra bestridas från styrelsens avlönings- och omkostnadsanslag. Jag tillstyrker även, att kostnaderna för pensionering av kanalverkets befattningshavare få utgå från vederbörliga anslag under pensionsväsendets huvudtitel. Övergångsvis bör dock därvid göras den modifikationen, att vattenfallsverket även efter kanalförvaltningens överflyttning den 1 juli 1945 får bära pensionskostnaderna beträffande sådana anställningshavare eller efterlevande, som tillträtt pension före nämnda tidpunkt.

Under framhållande att gränsen mellan underhållskostnader i egentlig mening och kostnader för mindre ersättnings- och förnyelsearbeten är synnerligen flytande och svårbestämd hava ämbetsverken förordat, att även sistnämnda slag av kostnader skola belasta fondens inkomst- och utgiftsstat samt å densamma redovisas sammanslagna med övriga underhållskostnader. Här emot har jag intet att erinra.

Årsavskrivningen för Södertälje kanal torde på sätt ämbetsverken föreslagit från och med nästkommande budgetår böra fördelas med lika belopp på varje år av kanalens beräknade återstående livslängd.

Överförandet av Södertälje kanals förvaltning till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen bör föranleda, att en särskild personalförteckning av den lydelse, som ämbetsverken föreslagit, fastställs för Södertälje kanalverk. Härutinnan erfordras riksdagens medverkan.

I enlighet med vad ämbetsverken förordat torde frågan om eventuell uppflyttning i lönegrad av befattningen som kanalinspektör vid Södertälje kanalverk icke böra avgöras, förrän väg- och vattenbyggnadsstyrelsen erhållit möjlighet att på grundval av närmare erfarenhet uttala sig i detta hänseende. Personalförteckningen skulle sålunda komma att oförändrat upptaga de tjänster, vilka nu för kanalverkets drift äro uppförda å statens vattenfallsverks personalförteckning. I den mån framdeles skulle uppkomma fråga om inrättande av extra ordinarie befattningar i lönegrader högre än den 20:e, lärer i anslutning till gällande grundsatser sådan fråga få underställas riksdagen.

Jag kommer senare i annat sammanhang att föreslå de ändringar i den av riksdagen fastställda personalförteckningen för statens vattenfallsverk, vilka bliva erforderliga med anledning av ifrågavarande befattningars avförande från vattenfallsverkets stat.

På sätt i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning ifrågasatts torde kanalverkets ordinarie befattningar böra å tjänsteförteckningen till civila avlöningsreglementet samt å åldersförteckningen till allmänna tjänstepensionsreglementet upptagas under rubriken allmänna civilförvaltningen. Det ankommer på chefen för finansdepartementet att vidtaga de åtgärder, som erfordras för dessa frågors avgörande.

Det torde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela i anledning av förvaltningsöverflyttningen erforderliga ändringar i det för kanalverket gällande reglementet.

Vidkommande frågan om sättet för täckande av de kostnader, som kunna

uppkomma till följd av skador å kanalanläggningarna, anser jag mig icke böra biträda det av ämbetsverken framlagda förslaget om anvisande för detta ändamål av ett särskilt investeringsanslag. Därest mera betydande skador skulle inträffa, torde härav föranledda kostnader kunna utgå av medel, vilka stå till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande av oförutsedda utgifter.

Frågan om investeringsstat för fonden kommer i annat sammanhang att anmälas av chefen för finansdepartementet.

I syfte att ernå en enklare och mera rationell redovisning beträffande statens å kapitalfonden icke uppförda farleder samt beträffande statliga fiskehamnar torde samtliga inkomster och utgifter för såväl Väddö kanal som fiskehamnarna böra, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, från och med nästkommande budgetår redovisas under det å riksstatens sjätte huvudtitel uppförda förslagsanslaget Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder. Det lärer ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om indragande till statsverket av Väddö kanalkassa, hamnkassorna och Albrektsunds kanals underhållsfond samt att efter förslag av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen fastställa inkomst- och utgiftsstat för under förenämnda anslag redovisade hamnar och farleder.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta, att förvaltningen av Södertälje kanal skall från och med den 1 juli 1945 överflyttas från vattenfallsstyrelsen till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen;

dels fastställa följande personalförteckning för Södertälje kanalverk, att gälla tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Personalförteckning för Södertälje kanalverk.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 kanalinspektör	A 21
1 bokhållare	A 17
1 förste kontorist	A 10
1 förste reparatör	A 10
1 slussmästare	A 10
1 kontorist	A 8
2 maskinister	A 8
1 reparatör	A 8
1 reparatör	A 7
5 vakter	A 5;

dels ock besluta inrättande från och med den 1 juli 1945 av en särskild fond, benämnd Fonden för Södertälje kanalverk, för redovisning av kapitalvärdena för Södertälje kanal i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig i det föregående angivna grunderna.

Kungl. Maj:ts proposition nr 56.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.